

понденти от квартал „Христо Ботев“ са учили в кварталното сегрегирано¹¹¹ 94-то СОУ, за разлика от младите хора от кв. „Факултета“, възпитаници само на 75-о ОУ. Останалите респонденти дават външно мнение за училището. Сиреч не би било коректно да изкривявам данните и да правя обобщения¹¹². Така че ще се опитам да направя основни връзки с частта за учителите, като проследя няколко хипотези в „диалогичен режим“, както би казал някой далеч по-опитен теоретик.

И така, какъв е отговорът на младите роми на твърдението на учителите „образованието не е ценност за ромите“? Да, в никакъв случай не може да се твърди, че ромите изповядват възрожденската максима: „Даскале, месо ти го давам, кокали ми го върни, човек да го направиш!“ Стана вече дума за това, че докато за българите завършването на средно образование е социален императив, за ромските им връстници то е само едната от възможностите. **Въпреки това обаче интервютата ясно показват, че за ромите, които не са успели да си хванат занаят, който да практикуват предимно в границите на кварталите си, завършеното средно образование в един момент се оказва практическа необходимост.**¹¹³ Тя се по-

¹¹¹ Нещо, което е извън основната линия на текста – дори и да са етнически роми, повечето от жителите на кв. „Христо Ботев“ не желаят да бъдат определяни като роми или цигани. Това би имало огромно значение, когато се изследват нагласите им и развитието по отношение на самоопределянето и всекидневните техники за разграничаване от добилото негативна конотация „цигани“ и политически коректния му синоним „роми“. В случая за мен обаче е важна гледната точка на учителите, които, дори и със съзнанието, че децата не се самоопределят като роми, на практика си „знаят“, че децата са си „цигани“. Освен това оплакванията на учителите от 94-то СОУ са изключително сходни с тези на колегите им от „Факултета“, т.е. независимо от самоопределянето на децата, смятам, че ситуацията и основанията ѝ са подобни. Това е и причината да наричам 94-то СОУ „сегрегирано училище“.

¹¹² Докато по отношение на учителите, смятам, че имам основания за обобщаване – двете училища не са свързани по никакъв начин, а проблемите на учителите подозрително си приличат. И не само това – участието ми в различни изследвания, провеждани в различни градове в България, също помага, за да смятам, че да приписвам общи черти на типа „учител в сегрегирано училище“ е коректно.

¹¹³ Вж. в „Младите роми за училището и образованието“.